

Laaja-alainen osaaminen yläkoulussa ja yhteistyö nuorisotyön kanssa

---

Erja Sulonen, koulunuorisotyöntekijä Salpausselän yläkoulu Lahdessa

Tommi Kärnä, Laaja-alainen erityisopettaja Salpausselän yläkoulu Lahdessa

1. Miksi lähdimme tähän toimintamalliin mukaan?
2. Kohti koko koulun toimintakulttuuria
3. Opetuksen eheyttäminen
4. Mitkä ovat laaja-alaiset kokonaisuudet?
5. Salpausselän yläkoulun vuosikello ja yksi esimerkki.
6. Työskentelyä
7. Tuotosten esittelyä
8. Lopetus

**Nuorisotyön
menetelmät
kulkevat koulun
arjen matkassa.**

LAHTI

Miksi tätä on lähdetty tekemään?

- Tausta: Sipilän varakoti Oy ja LuDO Education Oy Orimattilassa. Tarve kehittää lastensuojelulaitoksen kouluyksikön toimintakulttuuria.
- Ihmisenä kasvaminen ja eheyttäminen **erityisluokan** toimintakulttuurina. Oppimisen omistajuuden ja pitkäjänteisen elämänhallinnan taitojen harjoittelun suunnitelmallinen ohjaaminen peruskoulussa.
- **Salpausselän peruskoulu:** Laaja-alainen osaaminen eheyttävänä toimintakulttuurina kohti ihmisenä kasvamista. Jalkautetaan vuosiluokittain.
  - Haasteina yläkouluarjessa: oppiainejaosta johtuva sirpaleisuus, vaihtelevat opettajat ja luokkatilat oppitunneittain, yhteisesti jaetun toimintakulttuurin kehittäminen. Korostuu erityisesti 6. - 7. luokan nivelvaiheessa.

Kohti koko koulun toimintakulttuuria

- Tavoitteena on luoda **toimintakulttuuria**, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa.
- Toteuttamiseksi tarvitaan **yhteistyötä** opetushenkilöstön kesken, yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa **mukanaoloa** yhteisön kehittämisessä.
- Yhteinen tavoite ja suunnittelu-aika.
- ***Nuorisopalvelut on mukana toteuttamassa yhteisöllistä toimintakulttuuria koulun kanssa. Perusopetuksen ja nuorisopalveluiden yhteistyö pohjautuu yhdessä laadittuun suunnitelmaan (liite: Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat), jota täydennetään koulukohtaisesti vuosittain.***

Opetuksen eheyttäminen, monialaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alainen osaaminen

- Opetuksen **eheyttäminen** on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria.
- Eheyttämisen **tavoitteena** on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen.
- Oppilaat voivat hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden **merkitystä** oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta.
- Oppilaat saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.
- Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä **opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa**, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina.

Opetuksen eheyttäminen, monialaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alainen osaaminen

Eheyttämisen muotoja

- **rinnastamalla** eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- **jaksottamalla** eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla **toiminnallisia aktiviteetteja** kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla **monialaisia, pitempikkestoisia oppimiskokonaisuuksia**, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla oppiaineista **integroituja kokonaisuuksia**
- **kokonaisopetuksena**, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

Opetuksen eheyttäminen, monialaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alainen osaaminen

- Salpausselän peruskoulussa eheyttämistä toteutetaan laaja-alaisen osaamisen jaksoilla, joita ohjaa vuosikello.
  - Laaja-alaisen osaamisen taidot eheyttämisen teemoina
  - LAO taidot jaksotettuina peräkkäisiksi kokonaisuuksiksi vuosikelloon
  - LAO taidot ohjaavat pedagogiikkaa jaksoittain
  - Oppiaineet ylittävä toimintakulttuuri
    - mahdollistaa oppilaille kokonaiskuvan muodostamisen koulutyöstä
    - mahdollistaa opetushenkilöstölle jaetun pedagogisen keskustelun teeman ympärillä
    - Koulunuorityö mukailee LAO-vuosikelloa ja on mukana suunnittelussa (kouluviihtyvyyden lisääminen, elämyksellisyys, osallisuus, opitun reflektointi ja itsearviointi)

Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

- Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan **tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon** muodostamaa kokonaisuutta.
- **Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen** nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.
- Tavoitteiden toteutumisen tueksi on laadittu osaamisalueiden ja toiminnan ydinkuvaus eri ikätasoisille.
- *Lahtelaiseen toimintakulttuuriin kuuluvat kaikilla luokka-asteilla säännölliset luokkatunnit, jotka lisäävät hyvinvointia ja kuulluksi tulemistä. Luokkatunnit suunnitellaan ja toteutetaan mm. yhdessä oppilaiden kanssa.*

Seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta

L1. Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Perusta muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle.
  - **Itsensä hahmottaminen oppijana** vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa.
  - **Toimijuuden vahvistuminen** oppivan yhteisön jäsenenä
  - Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan.
-
- koulunuorisotyö tukee kouluturvallisuudella ja kouluviihtyvyydellä nuoria yksilöinä/ryhmänä
  - kun luokka voi hyvin, on mielekästä käydä koulua ja on motivaatiota

L2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Oppilas tutustuu ja oppii arvostamaan omaa ja muiden **kulttuurien erilaisuutta**
- Oppilasta ohjataan rakentavaan ja vastuulliseen **vuorovaikutukseen** muiden kanssa
- Oppilaita ohjataan kehittämään **sosiaalisia taitojaan, ilmaisemaan itseään** eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa

→ Huomioidaan kaikessa koulunuorisotyön toiminnassa, ohjauksessa, kohtaamisissa.

- Kouluyhteisö kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa
- Erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.
- Esim. Luokkatyöstö, yhdenvertaisuus –teematunti, tukioppilastyö, kohtaamiset

Seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta

L3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista,
  - harjoittelemaan **oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja** ja
  - **lisäämään** ympäristönsä **hyvinvointia**
  - Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta
- Huomioidaan kaikessa koulunuorisotyön toiminnassa, ohjauksessa, kohtaamisissa
- Esim. teematuntikokonaisuudet (Mielenterveyden EA -teemoja, tukioppilastoiminta, KiVa -teematunnit, mediakasvatustunnit, liikennekasvatustunnit), jotka ovat lukujärjestyksen mukaisilla tunneilla yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa.
  - Teematuntikokonaisuuksia saa hyödyntää itsenäisesti myös opetuksessa, materiaali on vapaasti käytettävissä

Seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta

L4. Monilukutaito

- erilaisten tekstien **tulkittamisen, tuottamisen ja arvottamisen** taitoja
- auttavat ymmärtämään **monimuotoista viestintää** sekä rakentamaan **omaa identiteettiään**
- perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä
- lukutaitoja kehitetään kaikessa opetuksessa

Seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta

L5. Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- oppimisen kohde ja väline
  - osa monilukutaitoa
  - oppilaita ohjataan ymmärtämään ja käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa
  - Wilma, Office 365, Teams...
-
- Hyödynnetään mm. oppilaskunta ja -tukioppilastoiminnassa
  - Myös etäkoulun aikana: Teams -kokoukset, suunnitelmat tiedostoissa, videot, SOME

Seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta

L6. Työelämätaidot ja yrittäjäyys

- **Valmiuksia**, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan.
  - Oppilaiden on tärkeä saada **kokemuksia**, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.
  - Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.
- Oppilaskuntatyö koko koulussa
  - TET -jaksot, yrityskylä-kokonaisuus, lukujärjestyksen mukana toimiminen ja itsenäinen ohjautuvuus teemapäivissä, hyvät tavat, joita tarvitaan työelämässä
  - Goodbye9! -teematunti kokonaisuus ja yhteistyö Lahden Ohjaamon kanssa
  - Luonnossa: itseohjautuvuus, sinnikkyys, mukautuminen muuttuviin tilanteisiin

Seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta

7. Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys.
- Oppilaiden osallisuutta vahvistetaan **osallistamalla** heitä oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin
- Kokemusten kautta oppilaat oppivat **vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta**
- Opitaan hahmottamaan **sääntöjen ja sopimusten** sekä **luottamuksen** merkityksen.
- Säännöllisesti kokoontuvan oppilaskunnan hallituksen työskentelyä ohjaa ja tehtävään perehdyttää ohjaava opettaja yhteistyössä Lahden nuorisopalveluiden koulunuorisotyöntekijän kanssa (opettajalla vastuu).
- Oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan yhteisen toiminnan ja oppimisympäristöjen suunnitteluun ja kehittämiseen päivittäisessä koulun arjessa.

Laaja-alainen osaaminen opetussuunnitelmassa

- Kuntien sivut: [Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 \(104/011/2014\)](#)
- Löydät myös oman kuntasi
- [Lahden kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma](#)
- [Nuorisopalvelut on mukana toteuttamassa yhteisöllistä toimintakulttuuria koulun kanssa. \(teksti osuus\)](#)

7. LK LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN VUOSIKELLO

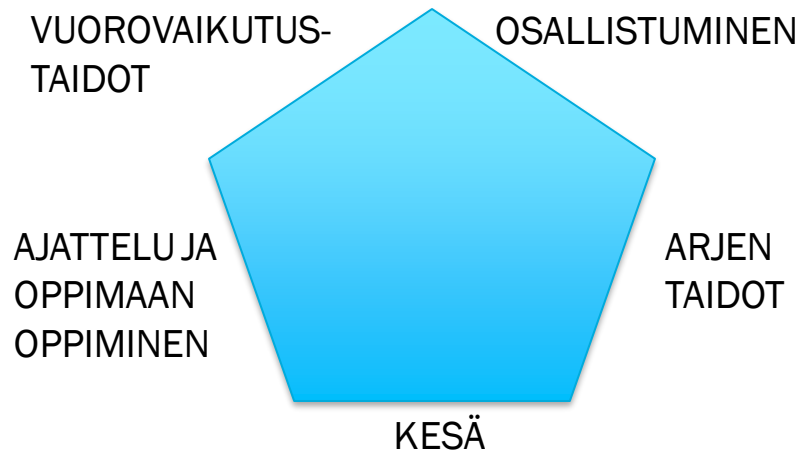
Salpausselän yläkoulussa

Toimintamalli

- Jaksottaminen - riittävän pitkät jaksot harjoittelulle (lomasta lomaan)
- **Tilaa suunnitella ja harjoitella pitkäjänteisyyttä**
- Resurssi ja koulussa tehtävä yhteistyö
- **Koulun johtoryhmä suunnittelee vuosikelloa ja jalkauttaa toimintamallia luokka-aste- ja ainetiimien kautta opettajille. Jory ohjaa ja toimii mentoreina.**
- Opettajat suunnittelevat itselleen opetusta
- **Kaikilla osapuolilla on tieto teemajaksoista (oppilaat, opettajat, koti, avustajat, koulunuorisotyö)**

Näkyvyys koulussa

puhutaan, reflektoidaan ja mm. infotelevisiossa pyörii jakson aihe

Esimerkki toteutuksesta: OSALLISUUS

- Osallisuus jakso: joululoma - talviloma

Ennen jakson alkua

- ❖ Käydään ryhmädynamiikan perusasioita (kaksoistavoite, roolitus, elinkaari) läpi luokka-astetiimissä opetushenkilöstön kesken (tukena nuorisotyö)
- ❖ Oppiainetiimeissä suunnitellaan ryhmäilmiötä hyödyntäviä opetusmalleja oppiaineittain
- ❖ Luokanvalvoja jakaa luokan 4-5 oppilaan oppimisryhmiin

Jakson alussa

- ❖ Oppitunneille perehdytetään oppilaita teoriaan ryhmistä, mm. ryhmää tukeviin ja heikentäviin rooleihin
- ❖ Aineenopettajat voivat hyödyntää oppimisryhmiä opetuksessaan haluamallaan tavalla
  - ❖ Satunnaisia ryhmätöitä - koko jakson opiskeleminen pienryhmissä
  - ❖ Jakson aikana ei ole pelkkiä ryhmätöitä
  - ❖ Kokemusten myötä opetuksessa palataan lyhyesti pohtimaan ryhmän toiminta

Esimerkki toteutuksesta: OSALLISUUS

- Osallisuus jakso: joululoma - talviloma

Jakson lopussa

- ❖ Arviointikeskustelua oppilaiden kanssa ja palataan ryhmäilmiön ymmärtämiseen. Mitä on opittu?
- ❖ Arviointikeskustelua ja toimintamallien kirjaamista luokka-astetiimissä
- ❖ Seuraavan jakson suunnittelua

Koettuja etuja mm.

- ❖ Sujuva ryhmätyötuntien aloittaminen, ryhmä kehittyä toimiessaan pitkään yhdessä
- ❖ Opettajien yhteistyön lisääntyminen ja opetuksen jakaminen
- ❖ Oppilaat oppivat mm. jäsentämään ryhmäilmiöitä, tunnistamaan omaa toimintaansa ryhmässä ja suunnittelemaan ryhmätyötä

Työskentelyä (yksin tai työyhteisön kanssa)

1. Valitse jokin laaja-alaisen osaamisen alue (arjentaidot / osallisuus / tai joku muu)
[Perusopetus tähtää laaja-alaiseen osaamiseen - lyhyesti LINKKI](#) - lähetetään keskustelu kenttään

2. Hahmottele jokin kokonaisuus.

- Missä LAO:n yksittäisessä taidossa haluaisit oppilaiden kehittyvät?
- Mitä pitkäjänteisesti tekemällä oppilaat voisivat oppia kyseisen taidon?
- Miten omalla työllä voit tukea taidon kehittymistä koko koulussa, luokka-asteella, luokassa?
  - Nuorisotyön ja koulun yhteistyöllä --> toiminta / menetelmä / leirillä / luokassa / luokan ulkopuolella ...

- ❖ Pohdi millainen yhteistyö koulussa tukee oppilaita ja opetusta.
- ❖ Vinkkinä: pakatoi "tuote" valmiiksi -> esittely koululle / kenelle esittely tehdään.
- ❖ Pohdi, miten huomioit, ettet häiritse koulutyötä, vaan toimit oppimisen tukena.

3. Miten arviointi / reflektointi / palaute hoidetaan?

- ✓ Muodosta ed. asioista joku kirjallinen esim. Word asiakirja tai PP -> [Linkki yhteiseen PP:iin](#)

4. Lopuksi mahdollisuus esitellä tuotos muille (1-2min esittelyt)

5. Keskustelua

KIITOS

Erja Sulonen, koulunuorisotyöntekijä erja.sulonen@lahti.fi

Tommi Kärnä, laaja-alainen erityisopettaja tommi.karna@edu.lahti.fi